

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-116

2.2.2022

Gjensidige Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Skade på bod etter jordskred – plutselig? – redningskostnad? – fal. § 4-10 første ledd, jf. § 6-4 første ledd.

Sikredes eiendom ble skadet som følge av jordskred. Selskapet dekket tilbakeføring av eiendommen som naturskade. Sikredes bod befant seg på raskanten, og ett av hjørnene hadde mistet kontakt med bakken. Sikrede anførte at reparasjon og flytting av boden var dekket under bygningsforsikringen, og uansett måtte kostnadene anses som en redningskostnad, jf. fal. § 4-10 første ledd, jf. § 6-4 første ledd. Selskapet avviste ansvar og anførte at skaden på boden ikke var dekket under forsikringen, og at vilkårene for dekning av redningskostnad ikke var oppfylt. Nemnda kom til at skadene på boden ikke var dekningsmessige da det ikke var dokumentert at skadene hadde inntruffet "plutselig". Nemnda kom videre til at det ikke var grunnlag redningsomkostninger.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmål om skade på bod etter jordskred.

Sikrede har bygningsforsikring hos selskapet med bl.a. følgende vilkår:

Hva er forsikret?

- Bygning angitt i forsikringsbeviset, med fastmontert utstyr
- Frittliggende bygg på forsikringsstedet inntil bruttoareal 10 kvm.

(...)

Hvilke skader?

(...)

Dekkes

- Naturskade. Forsikringen dekker skade som direkte skyldes naturulykke ved skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd, jf. lov om naturskadeforsikring, av 16.06.1989 nr. 70. Erstatningen beregnes etter selskapets erstatningsregler.

- Andre plutselige og uforutsette skader.

Dekkes ikke

(...)

- Skader som skyldes tele, setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering.

Og videre under "Erstatningsregler":

Hvordan erstatningen blir beregnet

Erstatningen fastsettes til hva det vil koste Gjensidige å

- reparere/utbedre bygningen til tilsvarende eller vesentlig tilsvarende stand som før skaden, eller
- å gjenoppføre tilsvarende bygning

Gjensidige bestemmer hvilket av disse alternativene som skal benyttes og hvilken reparatør/leverandør som velges.

Gjensidige kan i et hvert skadetilfelle vurdere om sikrede kan få kontanterstatning.

Sikrede meldte fra om jordskred til selskapet 28.7.20.

Ifølge sikredes e-post til selskapet 31.5.21 startet det hele vinteren 2019/20 og ble oppdaget etter påsken 2020. Og etter at skaden ble meldt til selskapet, så var det fremdeles utvikling i skredområdet.

Selskapet rekvirerte takstmann som befarte eiendommen 4.8.20:

Skadeårsak:

Overflateskred (utglidning) av jordmasse i bratt terreng som følge av nedbør/snøsmelting og tining.

Skadeårsaksbeskrivelse:

Området består av marin avsetning. Det er et tynt jordlag i øvre sjikt og under er det finkornet sand. Dette ble registrert i øvre parti av tomta. Lengre ned i skråningen er grunnmassen mer siltig. Det er en svært bratt skråning ned på alle sider av eiendommen som slutter mot bekkeløp omkranset på begge sider. En helning på ca 1:1. Terrengtet holdes oppe i stor grad av beplantning/røtter som består av grantrær av meget eldre årgang. Grantrær har et grunt rotssystem av type flatrot og utsettes ofte for rotvelt. I hele skråningen ser vi rotssystemet liggende helt oppe i øvre jordsjikt og godt synlig. Utglidning som har inntred i ca 3 m bredde og med en lengde på ca 20 m ligger langs og på skråningskanten. Dog utenfor FT' eiendom jf. eiendomskart. Utglidningen starter med en revne i topplaget og slipper ved mye nedbør og tining av tele. Egenvekt på store trær i nedforliggende nivå gir noe "trekkraft" med sin tyngdekraft. Grus og jordmasser forskyves ned og danner en terrasse (utflating). Denne utglidning bidrar til en egenstabilisering av terrengtet. Ca 90 m3 masse har glidd frem.

Ifølge kartmateriale fra NGU og NVE er ikke eiendommen i kvikkleiresone. Den er heller ikke kartlagt som viser at området er i skredfaresone eller aktsomhetsområde.

Hendelsesforløp:

Forsikringstaker opplyser at det i fjor sommer registrerte et hull i bakken ved skråningskant. Først ved påsketider oppdages utrasingen slik den er i dag. En gradvis økning av jordsprekk under bod er i ettertid observert. Et stort grantrær ved kanten viser tegn til å visne da rotsystemet nok er skadet etter utrasingen.

Tilstand skadet del:

Selve boden har kun en skjevhet etter synk i fundament. Ingen skade utover dette. Terrengtet var inntakt før utrasing med rotfestet skogbunn.

Selskapet avsto dekning for den skadede boden med begrunnelsen at bygningen ikke var forsikret, og at selve utglidningen av massene befant seg utenfor sikredes eiendom.

Sikrede innhentet uttalelse fra kommunen datert 10.9.20:

I forbindelse med befaring 1.9.20 ble følgende konstatert:

Som vist på bilder (vedlagt) er det begynnende utglidning av masser i vestre del av tomta. Store trær som står i kanten har beveget massene slik at det har startet en utglidning. Massene består for det meste av sand og silt. Hvis sårene som er åpne får stå åpne og fylles med vann vil dette kunne forårsake ytterligere utglidninger.

Trærne i kanten bør tas bort og kanten plastres og tilsås slik at avrenningen skjer ut fra området og ikke inn i området. Deretter bør en plante nye trær, og i den forbindelse vurdere hvilket treslag som benyttes i kanten.

Videre nedover i skråningen er det forskyvninger i grunnen. Trær som peker i flere retninger viser dette tydelig. Dette er hogstmoden skog, og grunneier på gbnr. X/Y er informert om tilstanden.

Uthuset som står på raskanten er seget ned 30-40 cm i vestre del, og bør flyttes inn ca. 5 meter for å avlaste vekt og stå på stabil grunn.

Uttalelsen fra kommunen ble videresendt til takstmannen som i tilleggsuttalelse skrev:

Skaden:

Ovennevnte formalitet vil normalt ikke påvirke innholdet i selve skadeutredning i selve rapporten og tiltaksbehov som er konkludert og benevnt som sikringsarbeid (forebygging).

Et toppdekke av grasbevokst skogbunn som er revnet og sklidd ut og ned på naboens tomt. Sikring mot nye og fremtidig graving/utvasking og eventuelt utrasing kan sikres med tiltak beskrives i rapport. Uteboden/redskapsbu var så vidt jeg vet ikke forsikret på skadetidspunkt. Areal bod er 2,5x4) 10 m².

2 stk grantre må ryddes og kappes for bortkjøring, i tillegg er det gamle gjerdet ødelagt. Dette kan beregnes.

Skriv fra kommune samsvarer i stor grad med min rapport. Det belyses spesielt at skogen er hogstmoden. Og det har den nok vært lenge. Det er bratt og ulent terreng som nok vanskeliggjør hogstarbeidet.

(...)

Etter å ha mottatt tilleggskommentaren fra takstmann, opprettholdt selskapet sitt standpunkt.

Etter at sikrede klaget til kundeombudet, endret selskapet konklusjon og besluttet å dekke skade som følge av skred. Selskapet tilbød kontantoppgjør ihht. kalkyle fra takstmannen for kostnader til kapping og bortkjøring av to grantrær, riv/oppsett av plantegjerde 30 m, toppdekke, matjord, gress og tilkjøring.

Sikrede klaget på nytt og la ved faktura pålydende kr 31 250 inkl. mva. for opprydding og mente kontanterstatningen for opprydding var for lav i forhold til de reelle kostnadene. Sikrede krevde også erstatning for flytting av boden.

Selskapet innhentet en tilleggskommentar fra takstmann 2.3.21 hvor takstmannen forklarte og opprettholdt sin kalkyle for opprydding etter skred. Selskapet besluttet likevel etter en helhetsvurdering å dekke kostnadene for trefelling i tråd med oversendte faktura den 2.3.21.

Sikrede krever erstatning for flytting og reparasjon av boden og anfører at skaden er dekket under forsikringen, og at det uansett må dekkes som redningskostnad.

Boden kan ikke åpnes uten jekk og brekkjern og lar seg ikke låse, fundament under hjørnet nærmest raskanten har sviktet, og boden står på tre av fire bein. Den kan ikke lenger brukes, og alt innhold er derfor flyttet over til to telt satt opp i området i påvente av snarlig løsning.

Skaden har inntruffet, og det er ikke lenger snakk om skadeforebygging, men skadebegrensning, og selskapet må være ansvarlig for nødvendige redningsutgifter. Bodens fundament er forsterket til å tåle vertikal belastning, men det er svært tvilsomt om den vil tåle horisontal belastning, som ved flytting, uten å gå opp i sømmene. Det er en lettkonstruksjon med spinkle materialer i utgangspunktet, og de ekstra belastningene den har blitt utsatt for ved den manglende fjerde hjørnesteinen har begynt å bli synlige.

Bodens plassering i nærheten av raskanten vanskeliggjør også flytting. Bodens plassering har nærstående trær samt redusert fremkommelighet med tungt utstyr. Å løfte den med stor kran vil være den beste sjansen for å lykkes uten at den ble ødelagt, men adkomstveier tåler bare middels stor traktor. En traktor med stor nok lift vil ikke komme i nødvendig arbeidsvinkel pga. trær.

Sikrede viser til naturskadeerstatningsloven § 1 tredje ledd og § 3 tredje ledd og anfører at lovteksten støtter sikredes syn om at boden er dekket under forsikringen.

Selskapet avviser ytterligere ansvar og anfører at det har gjort opp saken i tråd med gjeldende forsikringsavtale og lovverk.

Hva gjelder naturskadeerstatningsloven § 1 tredje ledd kan ikke selskapet se at det ikke er gitt tillatelse mot å flytte boden til anbefalt sikkert sted. Dette må dokumenteres via kommunen og innhentes av sikrede.

Ut fra dokumentasjonen som foreligger er det behov for sikring av boden ved å flytte den. Sikringstiltak mot naturskade kan bli aktuelt etter at naturskade har skjedd eller i forbindelse med at det ved sakkyndige undersøkelser blir avdekket fare for slik skade. Det praktiske og økonomiske

ansvaret for gjennomføring av sikringstiltak mot naturskade påhviler eier av den eiendommen som skal sikres.

Det følger av fal. § 4-10 første ledd at sikrede har plikt til å avverge og gi melding om forsikringstilfelle.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for skader på bod.

Nemnda vurderer først om skaden er dekningsmessig under forsikringen.

Det følger av vilkårene i sikredes bygningsforsikring at denne blant annet omfatter:

- Bygning angitt i forsikringsbeviset, med fastmontert utstyr
- Frittliggende bygg på forsikringsstedet inntil bruttoareal 10 kvm.

Den aktuelle boden er ikke mer enn 10 kvm og således omfattet av forsikringen. På bakgrunn av selskapets klagesvar legger nemnda til grunn at selskapets tidligere anførsel om at boden ikke var omfattet av dekningen, er frafalt.

Sikrede må dokumentere at skaden skyldes forhold som selskapet er ansvarlig for etter forsikringsavtalen inngått mellom partene.

Ifølge vilkårene er skaden dekket enten som naturskade eller hvis den er plutselig og uforutsett.

Spørsmål om en skade er å anse som en naturskade eller ikke faller utenfor nemndas mandat, og må eventuelt bringes inn for Klagenemnda for Naturskadeskader.

For nemnda blir spørsmålet etter dette om skaden er dekket som "andre plutselige og uforutsette skader". Formuleringen "plutselig" tilsier at skaden må oppstå raskt. I nemndspraksis er det lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag må regnes som "plutselig", mens skader som utvikler seg over lengre tid ikke kan regnes som plutselig, jf. blant annet FinKN 2021-620 og 2021-853.

Fremlagt skaderapport fra august 2020 slår fast at det har vært et overflateskred som har ført til utglidning av masser i skråningen der boden er plassert. Dette underbygges av rapporten fra september 2020, der det blant annet er beskrevet "begynnende utglidning", og at boden har seget ned 30-40 cm i vestre del. Rapportene belyser ikke hvor raskt skadene har inntruffet. Ut fra dette er det ikke tilstrekkelig dokumentert at skaden på boden har inntruffet "plutselig", og nemnda finner derfor at skaden ikke er dekningsmessig under vilkårene.

Spørsmålet blir etter dette om sikrede kan kreve skaden dekket som redningsomkostning etter fal. § 4-10, jf. § 6-3.

For at selskapet skal bli ansvarlig for redningskostnader, må sikrede ha avverget et forsikringstilfelle, altså en skade som er dekningsmessig under forsikringen, jf. fal. § 4-10 første ledd og § 6-4 første ledd.

Etter fal. § 6-4 svarer selskapet bl.a. for skade som sikrede er påført under forhold som nevnt i § 4-10, som sier at sikrede skal gjøre det som med rimelighet kan ventes av ham eller henne for å avverge eller begrense tapet dersom det er "overhengende fare for at et forsikringstilfelle vil inntreffe, eller et forsikringstilfelle er inntruffet".

Når det gjelder spørsmål om kostnader for flytting av boden avverget et tap som faller inn under forsikringen, kan som nevnt ikke nemnda vurdere om skade på boden kan regnes som naturskade. Forsikringen dekker plutselige skader. Skadene på boden har slik nemnda ser det utviklet seg over tid, og flytting av boden ville derfor ikke ha avverget et forsikringstilfelle.

I alle tilfelle må det etter fal. § 6-4, jf. § 4-10, være en "overhengende fare" for at et forsikringstilfelle ville ha inntruffet. Dette innebærer at risikoen må være markert og nær i tid. Fremlagte rapporter viser at skadeutviklingen på boden har skjedd over tid fra det ble avdekket rundt påske i 2020 og frem til det ble dokumentert en utglidning på 30–40 cm på høsten samme år. Nemnda kan etter dette ikke se at vilkåret er oppfylt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).